

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Jen Edgren
Tel: 010-698 11 56
jen.edgren
@naturvardsverket.se

BESLUT
2025-12-16

Ärendenummer
NV-25-047612

Svenska Jägareförbundet
Projekt Fjällgås
Att: Sarah Nordlinder
Sarah.nordlinder@jagareforbundet.se

Beslut om insamling av rötägg och utsättning av fjällgäss

Beslut

Naturvårdsverket beslutar att Svenska Jägareförbundet, Projekt fjällgås får eller får låta;

- frisläppa fjällgäss (*Anser erythropus*) som vuxit upp i fångenskap och
- samla in rötägg av fjällgäss för provtagning.

Beslutet gäller i Norrbottens- och Västerbottens län från och med 1 januari 2026 till och med den 31 december 2027.

Villkor

- Inom Svaipa sameby får utsättning av fjällgäss enbart ske under perioden 15 juni – 15 juli 2026 och 15 juni – 15 juli 2027.
- Verksamhet enligt detta beslut får inte ske under maj månad inom Svaipa sameby.
- Utsättning av fjällgäss får ske under förutsättning att fåglarna inte orsakar risk för spridning av smittsamma sjukdomar.
- Utsättningsplatser ska fastställas i samverkan med berörda länsstyrelser, berörda samebyar och den som innehar jakträtten.
- Högst 10 rötägg per år får samlas in.
- Berörda markägare och i förekommande fall jakträttshavare ska ha lämnat sitt medgivande innan insamling av rötägg och utsättning av fjällgäss får ske.
- Verksamheten ska ske med hänsyn till annat vilt, rennäringen samt människor.
- Utsättning får inte ske inom områden med särskilda bestämmelser till skydd för djurlivet utan att berörda myndigheter lämnat erforderliga tillstånd eller undantag.
- En kopia på detta tillstånd samt medgivandet från Svenska Jägareförbundet ska medföras vid all verksamhet som bedrivs med stöd av detta beslut.

- Berörd region vid Polismyndigheten och berörda länsstyrelser ska underrättas om verksamheten innan den påbörjas.
 - Senast den 31 december 2026 och den 31 december 2027 ska en skriftlig skickas till Naturvårdsverket. Rapporten ska innehålla:
 - information om hur många uppfödda fjällgäss som innevarande år satts ut i frihet på respektive lokal,
 - hur många fåglar från föregående års utsättningar som observerats vid respektive lokal,
 - antalet rötägg som samlats in per år och på vilken lokal,
 - vilken samverkan som skett,
 - hur verksamheten i övrig bedrivits.
- Redogörelsen, märkt NV-25-047612 skickas till registrator@naturvardsverket.se.

Detta beslut kommer att delges med så kallad kungörelsedelgivning. Vi kommer även att publicera beslutet på vår webbplats www.naturvardsverket.se.

Bakgrund

Ansökan

Ni har ansökt om ett förnyat tillstånd för utsättning av fjällgäss inom Projekt Fjällgås med Svenska Jägareförbundet som huvudman. Nuvarande tillstånd med diarienummer NV-00748-23 löper ut den 31 december 2025.

Av er ansökan framgår bland annat följande:

Projekt Fjällgås är ett bevarandeprojekt för fjällgås aktivt i hela Sverige, och i andra berörda länder. Projektet har varit aktivt sedan 1981 och bedriver sedan 2011 huvuddelen av det praktiska arbetet inom det svenska åtgärdsprogrammet för fjällgås. Arbetet inom projektet innefattar ett stort spann av åtgärder. Den vilda populationen av fjällgäss befinner sig i ett besvärligt läge men efter de två bottenåren, 2012 och 2013 har populationen återhämtat sig och antalet fåglar överskrider idag 150 fåglar. Denna återhämtning kan till stor del tillskrivas utsättningsverksamheten. Åren 2021–2024 har häckningsframgången ökat något och 100 fjällgåsungar kom på vingarna i det vilda. Mer än 50% av de framgångsrikt häckande gässen är fjällgäss vilka satts ut via Projekt fjällgås.

Projektet ansöker om förnyat tillstånd för att sätta ut fångenskapsuppfödda fjällgäss. Enligt det svenska åtgärdsprogrammet för fjällgås ingår utsättningar av i fångenskap uppfödda fjällgäss som en åtgärd. Utsättningarna syftar dels till att stärka populationen demografiskt genom att öka populationens storlek, jämna ut eventuella ojämna könskvoter, samt tillföra individer som kan förbättra eventuella ogynnsamma åldersstrukturer. Enligt en genetisk undersökning från 2020 har den vilda populationen låg genetisk variation och hög grad av inavel jämfört med andra fjällgåspopulationer. Utsättningarna planeras i Norrbottens län samt eventuellt i Västerbottens län där det finns uppgifter om förekomst av häckande fjällgäss. Exakta utsättningsplatser kommer att fastställas i samverkan med åtgärdsprogrammets nationella koordinator vid Länsstyrelsen i Norrbottens län, berörda myndigheter och andra sakägare.

Om Projekt fjällgås under fältarbete i häckningsområdet skulle finna rötägg av fjällgås kan dessa vara värdefulla för genetiska analyser eller annan utredning rörande äggöverlevnad. Projektet ansöker därför om tillstånd för att kunna samla in dessa. Ett alternativ till provtagning av fångade individer kan även vara att ta prover på rötägg.

Åtgärdsprogram

Det svenska åtgärdsprogrammet för fjällgås har på uppdrag av Naturvårdsverket utvärderats av en extern utförare under 2017. Slutsatser efter utvärderingen presenterades i Naturvårdsverkets rapport 6836, Utvärdering av Åtgärdsprogrammet för fjällgås 2011–2017. En av slutsatserna i rapporten är att uppfödning och utsättning är väl genomarbetade och fungerar bra. Enligt utvärderingen bör man överväga att påbörja utsättningar på en ny plats utöver dagens kärnområde. Denna åtgärd syftar till att underlätta och påskynda spridningen av fjällgäss i den svenska fjällvärlden.

Naturvårdsverket har fattat beslut om att förlänga åtgärdsprogrammet för fjällgås med uppdatering av åtgärdstabellen (NV-02103-24). Den uppdaterade åtgärdstabellen ska tas fram av Länsstyrelsen i Norrbottens län, som är den koordinerade länsstyrelsen för programmet. I åtgärdsprogrammet, hänvisar Naturvårdsverket till IUCN:s riktlinjer gällande prioritering vid val av utsättningslokaler; 1) Förstärkning av bestånd, d.v.s. utsättning i anslutning till befintligt bestånd; 2) Återintroduktion på tidigare kända häckningslokaler (under förutsättning att orsaken till att arten inte finns kvar på aktuell plats är åtgärdad); 3) Introduktion på nya lokaler.

Konsultationsförfrågan

Naturvårdsverket har översänt konsultationsförfrågan gällande projektets ansökan till Sametinget, Svenska samernas riksförbund (SSR) samt berörda samebyar i Norrbottens län och de eventuellt berörda samebyarna i Västerbottens län.

SSR, Sametinget och Vilhelmina norra sameby meddelade att de avstår från konsultation. Svaipa sameby meddelade att konsultation önskas. Inget svar inkom från de övriga samebyarna.

Under konsultation har parterna enats genom justering av vissa villkor enligt ovan. Konsultationen genomfördes i god anda.

Yttrande från berörda länsstyrelser

Länsstyrelserna i Norrbotten- och Västerbottens län har fått möjlighet att yttra sig.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anger att det är viktigt att projektet stämmer av med koordinerande län samt det län där åtgärden planeras.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har inget att erinra gällande projektets ansökan om utsättningar. Fjällgåsen är en av Sveriges mest hotade fågelarter. Avels- och utsättningsverksamheten som bedrivs av Projekt fjällgås är en bärande del av åtgärdsprogrammet för fjällgås, och arbetet sker i gott samarbete med berörda länsstyrelser. En stor andel av de fjällgäss som häckar i Sverige och härstammar från utsättningsprojektet rastar på våren i Västerbottens län, och sommaren 2025 konstaterades häckning i länet. Länsstyrelsen i Västerbotten anser därför att ett fortsatt tillstånd för utsättning av fjällgäss är av vikt för det fortsatta bevarandearbetet. Länsstyrelsen välkomnar en dialog kring val av utsättningsplats i Västerbottens län ifall det skulle bli aktuellt under tillståndsperioden.

Skäl

Aktuella bestämmelser

Av 2 § jaktlagen (1987:259) framgår att med vilt avses vilda däggdjur och fåglar. Med jakt avses att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. Till jakt räknas också att göra ingrepp i viltets bon och att ta eller förstöra fåglars ägg.

Enligt 9 b § jaktförordningen (1987:905) ska det i beslut som avses i 15 och 31 §§ jaktförordningen anges vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas, vilka medel och metoder som får användas, vilken tid och vilket område som avses, de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador och olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd och den kontroll som kommer att ske.

Även om jakt annars inte är tillåten får Naturvårdsverket enligt 31 § första stycket jaktförordningen i det enskilda fallet ge tillstånd till jakt om det behövs för forskningsändamål. En förutsättning för att sådan jakt ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Enligt 41 § jaktförordningen får vilt inte sättas ut i frihet om inte annat följer av 12 a §. Av 41 § jaktförordningen framgår vidare att Naturvårdsverket i det enskilda fallet får besluta om undantag från förbudet om att vilt inte får sättas ut i frihet.

Av förarbetena till jaktlagen (prop. 1986/87:58, s 21 och 68) framgår att utsättning av vilt är en sådan åtgärd som kan vidtas i viltvårdande syfte. Vidare framgår av förarbetena att målet för viltvården bör vara att bevara de arter som tillhör landets viltbestånd och främja en lämplig utveckling av viltstammarna med hänsyn tagen till allmänna och särskilda intressen.

Kungörelsedelgivning av beslutet får ske om en obestämd krets ska delges, vilket framgår av 49 § i delgivningslagen (2010:1932).

Enligt 2 § lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska statliga förvaltningsmyndigheter konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna.

Naturvårdsverkets bedömning

Utsättning av vilt är som huvudregel förbjudet och undantag från förbudet ska enligt Naturvårdsverket meddelas restriktivt.

Av Naturvårdsverkets riktlinjer om utsättning av vilda växt- och djurarter i naturen (Dnr 401-3708-08 NI) framgår att utsättningsinsatser med syftet att förstärka populationer ska vara väl underbyggda, förankrade och ha en god möjlighet att lyckas. För vetenskaplig bedömning och kvalitetssäkring av åtgärder är det viktigt att samarbete eller samråd sker med sakkunniga experter på universitet och högskolor.

Innan undantag medges gör Naturvårdsverket en samlad bedömning av ovanstående samt följande kriterier:

- om utsättningen är en åtgärd med viltvårdande syfte,
- om arten förekommer eller har förekommit naturligt inom aktuellt område tidigare,

- utsikten för arten/individerna att klara sig i det vilda,
- möjligheten för arten att inom rimlig tid återetablera sig i området,
- om orsaken till artens försvinnande eller minskning är känd och i sådana fall åtgärdad, samt
- om det finns ett nationellt åtgärdsprogram för arten, där utsättning pekas ut som en åtgärd.

Viltvårdande syfte och förekomst

Fjällgäss förekommer naturligt i Sverige. Enligt senaste rödlistan faller arten under kategorin akut hotad. Naturvårdsverket gör bedömningen att det föreligger ett viltvårdande syfte, då avsikten med verksamheten är att stärka den befintliga populationen av fjällgås.

Utsikten för arten/individerna att klara sig i det vilda, möjligheten för arten att inom rimlig tid återetablera sig i området och att orsaken till artens nedgång är känd

Naturvårdsverket bedömer att projektet har styrkt att utsättningslokalerna i Norrbottens län har förutsättningar för fjällgås. Detta då utsättningar skett en längre period och att populationen förstärkts under projektets gång. Orsaken till artens primära nedgång är känd och projektet arbetar parallellt med andra åtgärder. Naturvårdsverket bedömer även att projektet bör ges möjlighet att sätta ut fjällgäss inom nya lokaler i Västerbottens län. Utsättningar på nya platser rekommenderas av utvärderingen av åtgärdsprogrammet och Länsstyrelsen i Västerbottens län ser positivt på detta då häckning konstaterats i länet.

Nationellt åtgärdsprogram för arten

Det finns ett nationellt åtgärdsprogram för fjällgås där utsättning föreslås som en åtgärd.

Vetenskaplig bedömning, kvalitetssäkring och förankring

Projektet är förankrat och det är visat att utsättningarna har givit positiva resultat. Projektet samverkar med flera aktörer och berörda samebyar har bjudits in att medverka vid utsättningarna. Utsättningarna har utvärderats på uppdrag av Naturvårdsverket som visat att utsättningarna är väl genomarbetade och fungerar bra. Mot bakgrund av ovanstående anser Naturvårdsverket att projektet vilar på vetenskaplig grund och har den kvalitetssäkring samt samarbete som krävs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer om utsättning av vilda växt- och djurarter i naturen.

Insamling av rötägg

Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att bevilja insamling av rötägg för forskningsändamål. Äggen är rötägg och insamlingen bedöms därmed inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestad hos artens bestånd. Då vissa analyser kan genomföras genom prov från rötägg istället för att provta en levande fågel anser Naturvårdsverket att projektet ska ges möjlighet att samla in dessa.

Övrigt

Detta beslut fräntar er inte ansvar att inhämta andra nödvändiga tillstånd eller dispenser som kan komma att krävas för att få genomföra verksamheten. Sådana tillstånd kan varadispons från länsstyrelsen för verksamhet i skyddade områden, tillstånd att hålla vilt i hägn och dispens från Artskyddsförordningen.

Enligt 49 § jaktförordningen behöver inte viltvårdsavgift erläggas för jakt som bedrivs i forsknings- och utbildningssyfte.

Detta beslut (NV-25-047612) har fattats av tillförordnad enhetschef Hanna Ek efter föredragning av vilthandläggaren Jen Edgren. I den slutliga handläggningen har även deltagit ÅGP handläggaren Pavel Bina och juristen Lisa Grill.

För Naturvårdsverket

Hanna Ek

Jen Edgren

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Upplysning om hur man överklagar, se bilaga

Kopia till:

Länsstyrelsen i Norrbottens- och Västerbottens län, Polismyndigheten region Nord, Jordbruksverket samt berörda samebyar.

Var ska beslutet överklagas?

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.

Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till Förvaltningsrätten i Stockholm.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer, vilket beslut som Ni överklagar till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendenummer,

hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt

om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer.